

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний аграрний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

І.В. Гунько

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕДІАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Рівень вищої освіти

Другий (магістерський)

Галузь знань

08 Право

Спеціальність

081 Право

Освітньо-професійна програма

Право

Вінниця 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Медіація у професійній діяльності юриста». Рівень вищої освіти другий (магістерський), галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право, освітньо-професійна програма Право, 2021 р., 19 с.

Розробники:

Опольська Наталя Михайлівна, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права

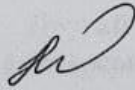
Викладачі:

Опольська Наталя Михайлівна, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права.

Бабой Анна Михайлівна, старший викладач кафедри права.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри права
Протокол від 16 серпня 2021 року №1

Завідувач кафедри

Н.М. Опольська

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету менеджменту та права

Протокол від 20 серпня 2021 року № 1

Голова навчально-методичної комісії факультету

Т.В. Піковська

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні науково-методичної комісії університету

Протокол від 25 серпня 2021 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5.0	08 Право	Обов’язкова	
Атестацій – 2	081 – Право	Рік підготовки (курс):	
		4-й	4-й
Семестр			
8-й		8-й	
Лекції			
Загальна кількість годин - 150	ОПП Право	16 год.	4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 11		Практичні, семінарські	
		28 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		106 год.	142 год.
		Вид контролю: екзамен	

Програма навчальної дисципліни передбачає перезарахування кредитів освітніх компонентів, отриманих студентами, які навчались за програмою академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти за наявності відповідних підтверджуючих документів.

Призначення навчальної дисципліни Освітня компонента «Міжнародний захист прав людини» спрямована на отримання здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мета вивчення навчальної дисципліни – Формування уявлення студентів про права людини у сучасному світі та основні групи прав людини; забезпечити розуміння студентами особливостей реалізації та захисту прав людини у різних сферах діяльності; забезпечити усвідомлення студентами реалізації та захисту основоположних прав людини та основних наслідків порушення прав людини.

Задачі вивчення дисципліни надання студентам знань щодо сучасної доктрини захисту прав людини у різноманітних сферах діяльності. Вивчення навчальної дисципліни сформує у студентів загальне уявлення про права людини, групи прав людини (соціальні, економічні, політичні, цивільні та економічні права тощо), а також особливості реалізації та захисту прав людини у різних сферах діяльності. Окрема увага приділяється основоположним правам людини (право на життя, здоров'я, право на приватність, право на інформацію, безпеку тощо).

2. Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральними, загальними та фаховими компетентностями, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Фахові компетентності (ФК):

ФК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

ФК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

Програмні результати:

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

3. Передумови вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити і постреквізити навчальної програми

«Міжнародний захист прав людини» належить до нормативних навчальних дисциплін, освітній компонент циклу загальної підготовки;

- при вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін (пререквізитів): «Цивільне право України», «Цивільне процесуальне право України».

- основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін (постреквізитів): «Прецедентне право ЄСПЛ», «Право ЄС».

4. Програма навчальної дисципліни

Атестація 1

Тема 1. Загальні положення про права людини

Тема 2. Захист прав людини в рамках ООН

Тема 3. Захист прав людини в Європі

Тема 4. Міжрегіональні системи захисту прав людини

Тема 5. Право на життя

Тема 6. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання

Тема 7. Право на свободу та особисту недоторканість

Тема 8. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції

Атестація 2

Тема 9. Свобода думки, совісті і релігії

Тема 10. Свобода вираження поглядів

Тема 11. Свобода зібрань та об'єднання

Тема 12. Право на власність

Тема 13. Заборона дискримінації

Тема 14. Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту

Тема 15. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації

Тема 16. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів

5. Структура навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Атестація 1.												
Тема 1 Загальні положення про права людини	9	1	2			6	8					8
Тема 2 : Захист прав людини в рамках ООН»	9	1	2			6	8					8
Тема 3 Захист прав людини в Європі	9	1	2			6	10	1				9
Тема 4 Міжрегіональні системи захисту прав людини	10	1	2			7	10	1				9
Тема 5 Право на життя	10	1	2			7	10		1			9
Тема 6 Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання	10	1	2			7	10		1			9
Тема 7 Право на свободу та особисту недоторканість	9	1	1			7	9					9
Тема 8 Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції	9	1	1			7	9					9
Всього	75	8	14			53	74	2	2			70
Атестація 2.												
Тема 9 Свобода думки, совісті і релігії	1	1	2			3	9					9
Тема 10	5	1	2			3	9					9

Свобода вираження поглядів												
Тема 11 Свобода зібрань та об'єднання	5	1	1			3	10	1				9
Тема 12 Право на власність	7	1	2			3	10	1				9
Тема 13 Заборона дискримінації	5	1	1			3	10		1			9
Тема 14 Право на справедливий суд та ефективний засіб юридичного захисту	7	1	2			3	10		1			9
Тема 15 Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації	5	1	1			3	9					9
Тема 16 Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів	4	1	1			2	9					9
Усього годин	45	8	11			23	76	2	2			72
Разом:	150	16	28			106	150	4	4			142

6. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Загальні положення про права людини	1	
2	Захист прав людини в рамках ООН	1	
3	Захист прав людини в Європі	1	
4	Міжрегіональні системи захисту прав людини	1	1
5	Право на життя	1	1
6	Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання	1	
7	Право на свободу та особисту недоторканість	1	
8	Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції	1	
9	Свобода думки, совісті і релігії	1	
10	Свобода вираження поглядів	1	
11	Свобода зібрань та об'єднання	1	1
12	Право на власність	1	1
13	Заборона дискримінації	1	
14	Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту	1	
15	Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації	1	
16	Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів	1	
	Разом	16	4

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Загальні положення про права людини	2	
2	Захист прав людини в рамках ООН	2	
3	Захист прав людини в Європі	2	
4	Міжрегіональні системи захисту прав людини	2	
5	Право на життя	2	1
6	Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання	2	1
7	Право на свободу та особисту недоторканість	1	
8	Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції	1	
9	Свобода думки, совісті і релігії	2	
10	Свобода вираження поглядів	2	
11	Свобода зібрань та об'єднання	2	
12	Право на власність	2	
13	Заборона дискримінації	2	1
14	Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту	2	1
15	Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації	1	
16	Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів	1	
	Разом	28	4

8. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Загальні положення про права людини	2	
2	Захист прав людини в рамках ООН	2	
3	Захист прав людини в Європі	2	
4	Міжрегіональні системи захисту прав людини	2	
5	Право на життя	2	1
6	Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання	2	1
7	Право на свободу та особисту недоторканість	1	
8	Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції	1	
9	Свобода думки, совісті і релігії	2	
10	Свобода вираження поглядів	2	
11	Свобода зібрань та об'єднання	2	
12	Право на власність	2	
13	Заборона дискримінації	2	1
14	Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту	2	1
15	Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації	1	
16	Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів	1	
	Разом	28	4

Орієнтовний перелік тем індивідуальних творчих завдань

1. Загальні положення про права людини
2. Захист прав людини в рамках ООН
3. Захист прав людини в Європі
4. Міжрегіональні системи захисту прав людини
5. Право на життя
6. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання
7. Право на свободу та особисту недоторканість
8. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції
9. Свобода думки, совісті і релігії
10. Свобода вираження поглядів
11. Свобода зібрань та об'єднання
12. Право на власність
13. Заборона дискримінації
14. Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту

15. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації

16. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів

Основні види самостійної роботи здобувача

№ п/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Закріплення лекційного матеріалу	20	на протязі навчального семестру	поточний та рубіжний контроль
2	Опрацювання рекомендованої літератури	22	на протязі навчального семестру	поточний та рубіжний контроль
3	Підготовка до практичних занять, дискусій, вирішення практичних завдань	20	на протязі навчального семестру	поточний та рубіжний контроль
4	Робота над виконанням індивідуальних завдань та підготовка доповідей	22	на протязі навчального семестру	поточний та рубіжний контроль
5	Підготовка до контрольних робіт та тестування	22	1 раз в семестр	Тестування у системі СОКРАТ
Разом		106		

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

9. Методи навчання

- екзамен
- тести
- контрольні роботи
- презентації
- індивідуальні завдання
- реферати
- інші види групових та індивідуальних завдань.

10. Форми поточного та підсумкового контролю

- контрольна робота
- колоквиум
- тестування
- екзамен
- презентації
- самоконтроль
- взаємоперевірка

11. Критерії оцінювання результатів навчання*

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
2	Участь у роботі на практичних заняттях	4
3	Виконання домашніх завдань	4
4	Виконання контрольних робіт, тестування	5
5	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою)	10
	Всього за атестацію 1	25
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
7	Участь у роботі на практичних заняттях	4
8	Виконання домашніх завдань	4
9	Виконання контрольних робіт, тестування	5
10	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою)	10
	Всього за атестацію 2	25
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	20
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 50% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 20% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки - на екзамені.

Шкала оцінки знань студента

Оцінка за національною 4-бальною	Рейтинг студента, бали	Оцінка за шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A
Добре	82-89	B
	75-81	C
Задовільно	66-74	D
	60-65	E
Незадовільно	35-59	FX
	1-34	F

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку чи екзамену. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Усний виступ, письмові відповіді, виконання і захист творчої роботи, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

12. Методичне забезпечення

1. Опольська Н.М. Міжнародний захист прав людини. Методичні вказівки для проведення практичних занять та самостійної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього рівня галузі знань – 08 «Право», 081 «Право». Вінниця, 2021. (заплановано на жовтень).
2. Опольська Н., Бабой А., Бабой В. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Вінниця : Твори. 2021. 440 с. (код репозиторію 28982.)

13. Рекомендовані література

Основна:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text (дата звернення 22.06.2020).
2. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154/conv#Text
3. Конвенція про права дитини № 995_021 від 20.11.1989 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021/conv#top Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
4. Конвенція про припинення злочину апартеїду та покарання за нього від 30 листопада 1973 року URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_149#Text
5. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text
6. Конституція (Основний Закон) України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Опольська Н., Бабой А., Бабой В. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Вінниця : Твори. 2021. 440 с.
8. Бабой А., Опольська Н. Свобода вираження поглядів в мережі інтернет в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Economic and Law Paradigm of Modern Society*. Issue 2, 2020. С. 60-73.
9. Бабой А. М. Заборона катувань та нелюдського поводження як забезпечення права на людську гідність *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal)* #5(57), 2020.
10. Опольська Н. М. Механізм забезпечення прав та свобод людини у динамічному вимірі. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 4. С. 191-195. 60. Опольська Н. М. Гарантії права на свободу творчості в Україні. *ReOS. Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2019. № 04. S. 113-117.
11. Опольська Н. М. Совершенствование европейских гарантий свободы выражения мнения, слова и творчества. *Visegrad journal on human rights*. 2020. № 1, Vol. 3. P. 113-118.
12. Опольська Н. М. Защита выражения мнения в практике европейского суда по правам человека *Leges vitae*. 2020. Aprilie-mai. P. 70-75.
13. Опольська Н. М. Критерії ефективності нормативно-правового регулювання права на свободу творчості в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 62-66.
14. Опольська Н. М. Міжнародно-правові гарантії права на свободу творчості *Economic and law paradigm of modern society*. 2020. Issue 1. P. 114- 120.
15. Опольська Н. М. Права дитини в Україні: монографія, 2-ге видання, перероблене та доповнене. Вінниця: ВНАУ, 2019. 289 с.

16. Опольська Н. М. Правова доктрина як джерело права на свободу творчості. Альманах права. Київ, 2020. Вип. 11. С. 190-196.
17. Опольська Н. М., Бабой А. М., Бабой В. С. Генезис прав дитини на теренах України East European Scientific Journal : Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe. 2020. № 5 (57). Vol. 1. S. 25-32.
18. Опольська Н. М. Обмеження права на свободу творчості в прецедентній практиці Європейського Суду з прав людини Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. Вип. 1 (41). С. 187-200.
19. Опольська Н.М. Право на свободу творчості: теоретико-правові засади. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків. 2020.

Допоміжна

20. European Court of Human Rights. Case of Afanasyev v. Ukraine (5 April 2005) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-171863>.
21. European Court of Human Rights. Case of Aksoy v. Turkey (18 December 1996) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58003>
22. European Court of Human Rights. Case of Alekseyev v. Russia (21 October 2010) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-117188>.
23. European Court of Human Rights. Case of Alexandridis v. Greece (21 February 2008). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117205>.
24. European Court of Human Rights. Case of Amuur v. France (25 June 1996). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57988>.
25. European Court of Human Rights. Case of Austin and Others v. 401 United Kingdom (15 March 2012). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109581>.
26. European Court of Human Rights. Case of Axel Springer AG v. Germany (7 February 2012) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-109034>.
27. European Court of Human Rights. Case of Barankevich v. Russia (26 July 2007) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-81950>
28. European Court of Human Rights. Case of Bărbulescu v. Romania (5 September 2017). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-177082>.
29. European Court of Human Rights. Case of Bellet v. France (4 December 1995). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57952>
30. European Court of Human Rights. Case of Bochan and Others v. Ukraine (№2) (5 February 2015) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-156908>
31. European Court of Human Rights. Case of Brogan and Others v. The United Kingdom (30 May 1989) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57449>
32. 150. European Court of Human Rights. Case of Brumărescu v. Romania (28 October 1999) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-94383>

33. European Court of Human Rights. Case of Bukta and Others v. Hungary (17 July 2007) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-81728>
34. European Court of Human Rights. Case of Burmych and Others v. Ukraine (12 October 2017). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-192193>
35. European Court of Human Rights. Case of Carson and Others v. the United Kingdom (16 March 2010). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117233>
36. European Court of Human Rights. Case of D. H. and Others v. Czech Republic (13 November 2007). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160352>
37. European Court of Human Rights. Case of Danilenkov and Others v. Russia (30 July 2009) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-93854>
38. European Court of Human Rights. Case of Dankevich v. Ukraine (29 April 2003) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-125658>.
39. European Court of Human Rights. Case of Delcourt v. Belgium (17 January 1970). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57467>
40. European Court of Human Rights. Case of Denisov v. Ukraine (25 September 2018). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-191971>
41. European Court of Human Rights. Case of Drozd v. Ukraine (30 July 2009) URL <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-93872>
42. European Court of Human Rights. Case of Éva Molnár v. Hungary (7 October 2008) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-88775>
43. European Court of Human Rights. Case of Eweida and others v. United Kingdom (15 January 2013). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-115881> \
44. European Court of Human Rights. Case of Freedom and Democracy Party (ÖZDEP) v. Turkey (8 December 1999) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-58372>
45. European Court of Human Rights. Case of Gal v. Ukraine (16 April 2008). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-192474>
46. European Court of Human Rights. Case of García Ruiz v. Spain (21 January 1999). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58907>
47. European Court of Human Rights. Case of Grinenko v. Ukraine (15 November 2012) URL <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-114456>
48. European Court of Human Rights. Case of Kaverzin v. Ukraine (15 August 2012) URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-110895>
49. European Court of Human Rights. Case of Kharchenko v. Ukraine (10 February 2011). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204145>
50. European Court of Human Rights. Case of Khudobin v. Russia (26 October 2006). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-77692>
51. European Court of Human Rights. Case of Korobov v. Ukraine (21 October 2011) URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204021>

Інформаційні ресурси

1. Тестові завдання з дисципліни «Екологічне право України»
2. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
3. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
5. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
6. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
7. <http://www.konspect.com> - Навчальний портал «Готуємось до занять»
8. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
9. <http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України
10. <https://www.echr.coe.int/> - Офіційний веб-сайт Європейського суду з прав людини.